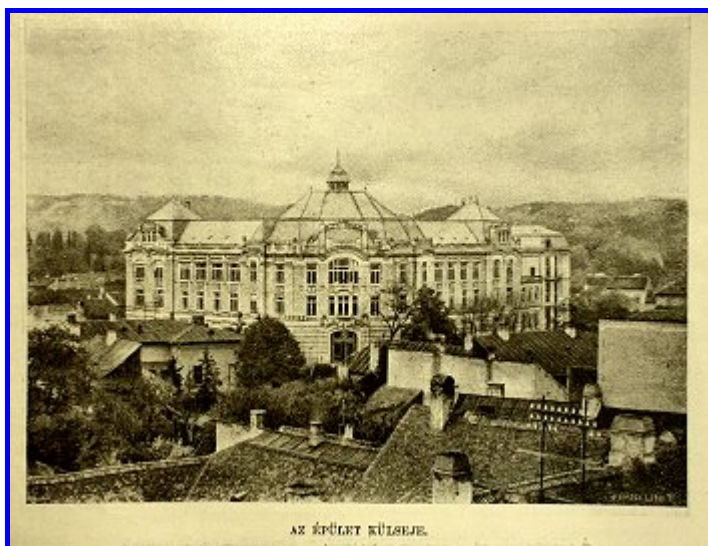


Van könyvtárunk!

A pápaválasztó konklavé hagyományosan a Sixtusi kápolnában ülésezik. Érdekes és sok százéves koreográfiája van annak, amikor a kápolna kis kemencéjében elégetik a bíborosi szavazócédulákat, hogy aztán fölszálljon a fehér vagy a fekete füst. Elgondolhatatlan a feszültség bent, és kint is a Bernini tervezte Szent Péter téren.

Valami hasonló volt a hangulat egyetemi könyvtáros berkekben, amikor 2001 tavaszán arra vártunk, hogy a "fehér füst" jelezze: van-e elfogadott terv, lesz-e végre könyvtárépítés Szegeden? S ha igen, milyen?



Mert Szegeden a "könyvtár-nem-építésnek" külön története van, sok-sok nekibuzdulással és még több visszahőköléssel. A történet eleje még érthető is, hiszen 1906-ban gyönyörű és korszerű egyetemi könyvtárat terveztek Kolozsvárra, amelyet annak rendje és módja szerint át is adtak 1909 tavaszán. Ahogy az akkori krónikás írta *"ez a könyvtár egy darab Nyugat itt, a keleti határ centrumában"*. A korabeli sajtó bőven idézte gróf Apponyi Albert avatási beszédét, amelyből kiderült, hogy a konzervatív könyvtári tradíciók tisztelete és az európai mércével mérve is figyelemreméltó újítások "okos vegyítése" az, ami különlegessé tette a koncepciót és az épületet. Aztán az első világhégés feje tetejére

állított mindent. Amikor a trianoni kataklizma nyomán Szegedre kerül az Egyetem, nincs könyvtára, pláne nem könyvtári épülete. Valójában tehát nyolcvan esztendő óta tart az ideiglenesség története: kérelmek, beadványok, tervek és ígéretek, majd elodázások és hosszú hallgatások. Id. Bibó István igazgató úr (nagynevű társadalmi gondolkodónk édesapja) pedig már a két világháború közt világosan látja a megoldandó feladatot: *"A fővárosi egyetemek, a nagy közéleti és közgazdasági gócpontba beleolvadva karok szerint is erősen specializálódnak és szétesnek. A vidéki egyetemek ellenben a vidéki kultúrterülettel szemben a tudományt mint egészet képviselik, s ennél fogva sokkal inkább őrzik az Universitas Litterarum gondolatát, az egyetemi gondolatot"*.

A 2001 áprilisában kiválasztott tervhez, az eredeti elgondoláshoz képest persze száz alkon keresztül vezetett az út a megvalósult épülethez. A magas és kevésbé magas helyek nem mindig a könyvtáros szemének kedvesen alakították az ügyek menetét, mit tagadjuk: voltak és vannak nehéz pillanatok. De talán minden születés ilyen. Az utókor talán majd úgy látja, több volt az értékes kompromisszum, mint a megalkuvás.

Ebben a pillanatban a legfontosabb: van új könyvtárunk! Az Ady téri új egyetemi épület üvegablakos olvasótermi szárnyából bámulnivalón szép a Bölcsészkar neoromán tömbje. Eddig fák közt megbújva, a sportpálya szorításában soha nem is látszott így. A Rerrich Béla által hozzátoldott kiszögelléssel megbontott homlokzatot ragyogva tükrözi vissza a száz méternél is hosszabb négy emeletnyi üvegfal. Hetek óta szorgalmas és tudós könyvtárosok élesztgetik az olvasótermet, a másik



szárnyban pedig egy nagyszerű konferenciaközpont termei épülnek-szépülnek. Most már egyre több az érdeklődő, az Egyetem Napján kollégáink járhatták be az épületet. Nem



panaszkodhatunk, soha nem látott a publicitás. Aki figyelemmel kíséri, akár csak a helyi tudósításokat, már tudhatja, hogy az épület bölcsészkar felőli üvegezett része négy szakterületek szerint elrendezett óriási olvasóterem. A szabadpolcra kirakott több, mint negyedmillió kötet könyv és folyóirat nemcsak hazai mércével egyedülálló mennyiség, Közép-Európa-szerte is jelentősnek számít. A mintegy másfél millió kötet befogadására alkalmas raktárakkal, a számítógépes kabinetekkel együtt a könyvtári alapterület csaknem háromnegyedét teszi ki az épületnek. Ha össze akarjuk hasonlítani valami igazán naggyal, íme néhány példa: a hatalmas földalatti parkolóval hatszintes az épület, egész alapterülete a gízai Kheopsz-piramis alapterületének felét teszi ki, ebből a könyvtári részek a mi teljes Dóm terünknel (Fogadalmi templomostul) valamivel nagyobbak. Ha végképpen el akarjuk vetni a súlykot: a bibliotéka olvasóteremestül, raktárustul nagyjából annyi helyen terül el, mint a római Szt. Péter Bazilika (kb. 15 ezer m²).

Persze itt a mennyiség nem öncélú, minőséggel kell, hogy párosuljon. A szolgáltatások minőségével. Ez nagyon sok mindent jelent egyszerre. Hogy kényelmes-e a szék, jó-e az asztali megvilágítás, hogy a galériákon fent nem izzad le, s lent a földszinten nem fagy-e meg az olvasó? Hogy az olvasótermi anyaghoz, a szolgáltatásokhoz értő könyvtáros fogad-e, hogy a nyitva tartás reggeltől estig tartó teljes spektrumában van-e eligazító szakember, hozzáértő a különféle helyszíneken? Ezer szempontra kell vigyázni, száz dolgot kigondolni, megfontolni. Hány műszakban, ki mikor kit vált, hova kerülnek az eligazító feliratok . vége nincs a sornak. Olyan ez mint egy óriási hajóépítő műhelyben, amikor egy nagy óceánjáró elkészül, az építők biztosan nagyot sóhajtanak, amikor az a bizonyos pezsgőspalack szétpattan a hajóorron. Nekik, amikor kifut a hajó az első útra, vége. Elkészültek. Itt más a helyzet. A hajóépítők Mikulásakor átvedlenek majd tengerészekké, kiszolgáló személyzetté, hogy maguk működtessék, amit megálmodtak, kigondoltak. A könyvtár próbaüzeme ugyanis éppen december 6-án kezdődik, hogy alig egy hét múlva teljesen megnyíljon az olvasók előtt.



Van könyvtárunk! De vajon milyenre sikerült, szerethető lesz-e majd, kedves helye professzornak, egyetemistának, művelt városi polgárnak? Jól s okosan "vegyíti-e" majd a régit és az újat, ahogy Apponyi gróf úr mondta anno Kolozsvárott. Tudjuk, Szegeden sokéves múltja van a könyvtáros-képzésnek. A szakmában ismert, hogy a képzés különlegessége az, hogy két területen egyformán erős: művelődéstörténetben jártas, régi könyves specialistákat képez egyrészt, másrészt a modern eszközök, számítógépes hálózatok világában eligazodni tudó könyvtári informatikusokat. Igazából ez a kettősség kifejezi az itteni könyvtárosok értékválasztását is. Az új Egyetemi Könyvtárban minden arról szól, hogy az elődök által felmutatott szakmai érték, a tradicionális könyvtári kultúra minden eleme lehetőleg sértetlenül tovább tudjon élni, s mellé kerülhessen minden, ami erre ráépíthető, minden, amit a számítástechnika, az Internet nyújtani tud. A régi-új könyvtár erőssége talán pontosan ez lehet, hogy a sokszázézes könyvvállomány egybe kerülve a modern számítógépes szolgáltatásokkal, a két komponens egyszerű összegénél többet tud majd nyújtani.

Van könyvtárunk tehát! Hisz Szeged szerencsés város, a könyvkultúra, a könyvtárak kedvelőinek mindenképpen az. Van egy évszázados, tradícióira méltán büszke saját nagykönyvtára, a már csak régi forrásanyaga szempontjából is tudományos értékű Somogyi-könyvtár. S most mellé kerül, az Egyetem eddig szétszórt könyvvagyományát egyesítő módon, a modern technika eszközeivel felszerelt méltó helyen

egy másik nagykönyvtár, az új Egyetemi Könyvtár.

Hát ezért mondhatjuk el, mint a Camerlengo, a szürke eminenciás a pápaválasztás után a Vatikán erkélyéről: *Gaudium magnum annuntio vobis! (Nagy örömhírt mondok néktek!)* S tegyük hozzá stílszerűen: *Habemus bibliothecam! Van könyvtárunk!*

Kokas Károly

(A FRISS ÚJSÁG számára készült írás.)